

Data wpływu/Received: 4.09.2019
Data przyjęcia do druku/Accepted for printing: 17.10.2019
Data publikacji/Published: 29.12.2019
Licencja/License: CC BY-SA 4.0

DAMIAN BASARA¹, TOMASZ WARZOCHA²

Internet w życiu polskiego studenta^{*}

The Internet in the Life of a Student

¹ Student kierunku Pedagogika, specjalność Resocjalizacja Uniwersytet Rzeszowski, Kolegium Nauk Społecznych, Polska

² ORCID: 0000-0001-8393-3989, doktor inżynier, Uniwersytet Rzeszowski, Kolegium Nauk Społecznych, Instytut Pedagogiki, Zakład Dydaktyki Ogólnej i Systemów Edukacyjnych, Polska

Streszczenie

Poniższy artykuł koncentruje się wokół zagadnień poświęconych zjawisku sieciowości, w tym oddziaływaniu internetu na ludzką psychikę. Codzienne posługiwanie się urządzeniami z dostępem do internetu wpływa na poziom komunikacji interpersonalnej, która w większym lub mniejszym stopniu przenosi się do komunikacji wirtualnej. Szeroki dostęp do komunikatorów społecznościowych sprawia, że przenosimy się poniekąd do komunikacji z wykorzystaniem hieroglifów, którymi dzisiaj są potocznie nazywane emotikony mające na celu wyrazić nasze emocje, samopoczucie towarzyszące w określonej chwili, dniu czy sytuacji. Dostęp do tego typu rozwiązań sprawia, że najmłodsze pokolenia osób mają trudności w normalnym komunikowaniu się ze sobą. Doskonałym przykładem stanowią osoby siedzące przy tym samym stoliku, ale komunikujące się z wykorzystaniem określonej aplikacji. Umiejętność korzystania z określonej technologii powinna wynikać w znaczącym stopniu z predyspozycji, postaw i hierarchii wartości użytkownika. Biorąc pod uwagę stwierdzenie „Nie ma mnie w sieci, to nie istnieję”, może stanowić co najmniej trudność w określeniu, co dla użytkownika ma znaczenie i które wartości odgrywają większą rolę. W artykule zwrócono uwagę na kryteria diagnostyczne warunkujące uzależnienie internetowe. Przedstawione zostały również wybrane wyniki badań własnych przeprowadzonych za pomocą kwestionariusza ankiety.

Słowa kluczowe: internet, sieć, zagrożenie, edukacja, samokształcenie

^{*} Artykuł powstał przy użyciu platformy badawczej Pracowni Technologii Informatyczno-Komunikacyjnych Laboratorium Zagadnień Społeczeństwa Informatycznego w Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Techniczno-Przyrodniczej Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Abstract

The article concentrates on the issues devoted to the phenomenon of net-holism, including the impact of the Internet on the human psyche. Daily use of devices with Internet access affects the level of interpersonal communication, which more or less moves to virtual communication. Wide access to social communicators makes us move to communication using hieroglyphs, which today are commonly called smileys, to express our emotions, feelings accompanying a certain moment, day or situation. Taking into account the access to such solutions makes it difficult for the youngest generations of people to communicate normally with each other. A perfect example are people sitting at the same table but communicating using a specific application. The ability to use a specific technology should result to a significant extent from the predisposition and the hierarchy of values of the person who uses it. Taking into account the statement – I do not exist on the Internet, it may be at least difficult to maintain a certain attitude towards a given technology. The article also draws attention to the diagnostic criteria that determine Internet addiction. It also presents selected results of own research conducted by means of a questionnaire.

Keywords: Internet, network, threat, education, self-education

Wstęp

Z badań przeprowadzonych przez CBOS w 2011 r. wynika, że ponad połowa dorosłych Polaków (56%) korzysta z internetu. Zdecydowaną większość poddanych wtedy ankielowaniom stanowiły osoby młode, tj. między 19. a 34. rokiem życia. Technologia rozwoju internetu, jak również dostęp do zasobów internetowych staje się czymś zupełnie normalnym i bez większych problemów każdy z nas może z dowolnego urządzenia z dostępem do sieci korzystać. Obecnie dostęp do tych zasobów posiada zdecydowanie wyższy odsetek osób niż kilka lat wcześniej. Możliwość korzystania z informacji zamieszczonych w sieci posiadamy dzięki urządzeniom elektronicznym, m.in. smartfonom, tabletom, smartwatchom, laptopom czy urządzeniom stacjonarnym. Również miejsca, gdzie jest dostęp do sieci internetowej, są coraz bardziej wszechobecne – sklepy, galerie handlowe, transport publiczny, miejsca kulturowe itd. Dostęp do internetu jest na tyle powszechny, że z każdego miejsca na świecie możemy się ze sobą komunikować, widząc się nawzajem, używając do tego niezbędnych aplikacji zainstalowanych na smartfonach, np. SnapChat, Facebook, Instagram itp. (Warzocha, 2018b). Czy to coś złego? Oczywiście nie. Niewątpliwie odkąd internet i dostęp do jego zasobów stał się powszechny na masową skalę, nasze życie stało się o wiele prostsze, łatwiejsze. Szybki dostęp do informacji, zakupy przez internet, kontakty ze znajomymi bez wychodzenia z domu – to wszystko sprawia, że internet jest medium bardzo atrakcyjnym, pozwalającym w krótkim czasie pozyskać potrzebną informację. To od osoby i jej kompetencji zależy, czy informacja ta będzie odpowiednio zinterpretowana oraz wykorzystana w umiętny sposób.

Wpływ internetu na umysł człowieka

W czasach, kiedy internet nie był czymś powszechnym, głównym przekątnikiem informacji była książka. Nierzadko poszukiwania upragnionych treści

zajmowały wiele godzin spędzanych pośród bibliotecznych półek – co nie zawsze dawało gwarancję pozyskania informacji, jakiej potrzebowaliśmy. Zanurzenie się w tradycyjnej literaturze, które kiedyś stanowiło podstawę wiedzy dzisiaj, jest czymś, co sprawia nam kłopot. Nie potrafimy się odnaleźć w świecie zdominowanym przez media cyfrowe. Umiejętne korzystanie z zasobów internetu pozwala nam zaoszczędzić czas, którego i tak niejednokrotnie nam brakuje.

Możemy zatem postawić hipotezę, iż problemy z czytaniem książek mają istotny wpływ na sposób myślenia współczesnego człowieka. Spójrzmy teraz na relacje międzyludzkie. W dobie internetu coraz mocniej zanika chęć spotkania, rozmowy twarzą w twarz. Popularne aplikacje umożliwiają nam „wyciągnięcie” od naszego rozmówcy z drugiej strony ekranu interesujących nas informacji, a następnie ucięcie konwersacji krótkim pożegnaniem. Takie zachowanie zdecydowanie sprzyja spłycaaniu kontaktów z drugim człowiekiem, przez co ludzie, szczególnie młodzi, stają się coraz bardziej samotni.

Kryteria diagnostyczne

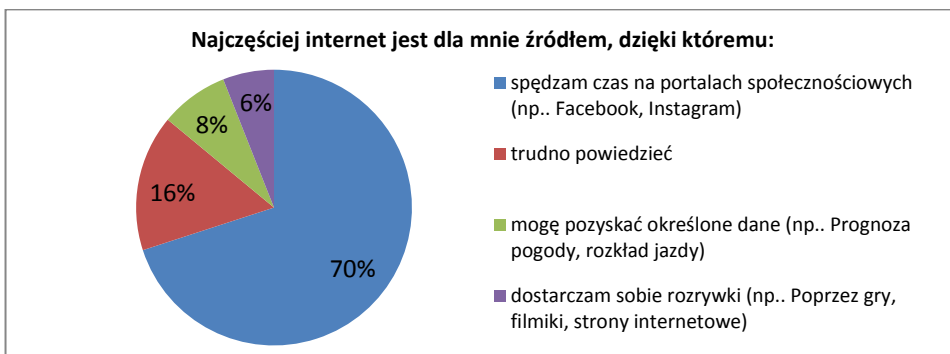
Woronowicz (2009), opierając się na kryteriach diagnostycznych uzależnień według ICD-10, zaproponował, aby uzależnienie od internetu rozpoznawać tylko wtedy, gdy w ciągu ostatniego roku stwierdzono występowanie co najmniej trzech objawów z poniższej listy:

- silna potrzeba lub poczucie przymusu korzystania z internetu,
- subiektywne przekonanie o możliwości kontrolowania zachowań związanych z internetem, tj. upośledzenie kontroli nad powstrzymywaniem się od korzystania z internetu oraz nad długością spędzania przy nim czasu,
- po zaprzestaniu lub ograniczeniu korzystania z internetu pojawiają się: pobudzenie psychoruchowe, niepokój lub lęk, wyraźne obniżenie nastroju, obsesyjne myślenie o tym, co się dzieje w internecie, fantazje i marzenia senne na temat internetu, celowe lub mimowolne poruszanie palcami w sposób charakterystyczny dla pisania na klawiaturze (objawy te ustępują z chwilą powrotu do komputera),
- spędzanie coraz większej ilości czasu przy internecie lub wykonywanie czynności związanych z internetem w celu uzyskania zadowolenia lub dobrego samopoczucia, które uprzednio osiągnąć było w znacznie krótszym czasie (np. testowanie nowych przeglądarek stron WWW, porządkowanie ściągniętych z internetu materiałów, plików, programów),
- postępujące zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub do tychczasowych zainteresowań na rzecz internetu,
- korzystanie z internetu pomimo szkodliwych następstw (fizycznych, psychicznych i społecznych), o których wiadomo, że mają związek ze spędzaniem czasu przy internecie (np. ograniczenie czasu snu, występowanie problemów rodzinnych, spóźnianie się do pracy, na spotkania, zaniedbywanie obowiązków).

Metodologia badań własnych

Badanie przeprowadzono w maju 2019 r. w oparciu o metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem elektronicznej ankiety online opracowanej w Formularzu Google. W prowadzonym badaniu wzięło udział 50 studentów uczelni wyższych z różnych kierunków studiów. W dalszej części artykułu przedstawiono wyniki wybranych pytań ankietowych.

Poddanych badaniu respondentów zapytano m.in. o cel korzystania z internetu. Większość osób (70%) uznała, że najczęściej internet umożliwia im spędzanie czasu na portalach społecznościowych, takich jak Facebook czy Instagram.

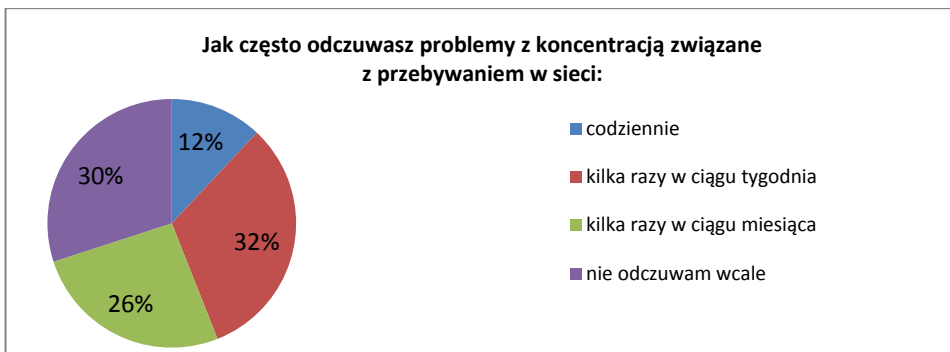

Rysunek 1. Funkcje internetu w opinii ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Niepokojące jest, iż jedynie 8% badanych korzysta z internetu w celu uzyskania konkretnych danych, informacji.

W kolejnym pytaniu studenci oceniali, jak przebywanie w sieci wpływa na poziom ich koncentracji.

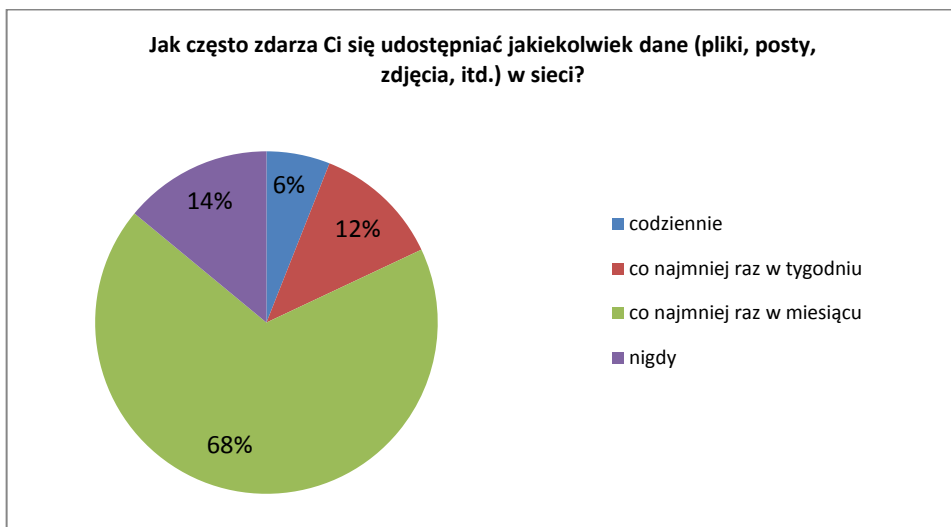

Rysunek 2. Problemy ankietowanych z koncentracją związane z przebywaniem w sieci

Źródło: opracowanie własne.

W 70% badani deklarowali występowanie trudności z koncentracją z powodu korzystania z internetu. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż przebywanie i korzystanie z sieci sprawia, że 12% respondentów doświadcza ich każdego dnia, a 32% co najmniej kilka razy w przeciągu tygodnia, co daje nam prawie połowę poddanych badaniu osób.

Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości udostępnianych przez studentów danych w sieci.

Rysunek 3. Częstotliwość udostępniania przez ankietowanych danych w sieci

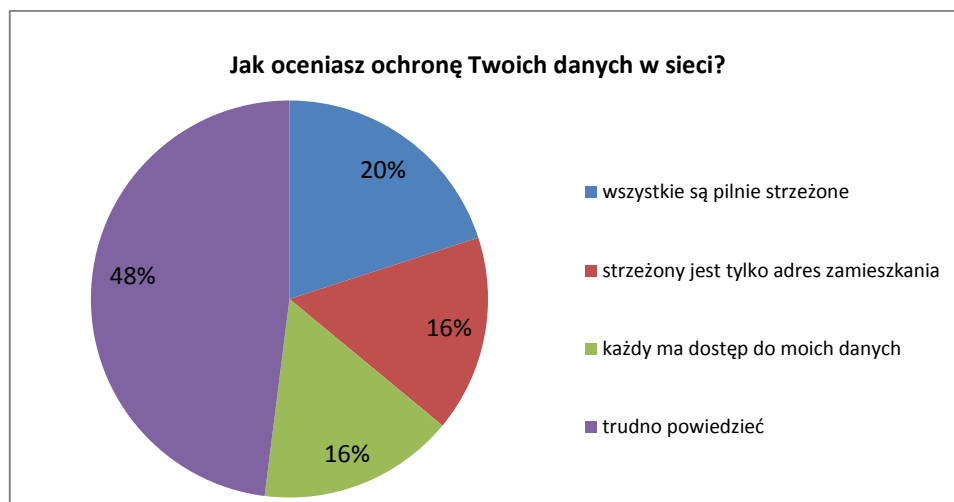
Źródło: opracowanie własne.

Aż 86% ankietowanych przyznaje się, że udostępnia dowolne dane w sieci, w tym 12% nie rzadziej niż raz w tygodniu, 6% robi to codziennie, natomiast 68% – co najmniej raz w miesiącu. Z powyższych danych wynika, że pomimo regularnego korzystania z dostępu do internetu tylko niewielka część poddanych badaniu studentów (18%) udostępnia pliki systematycznie – pozostali robią to **tylko** raz w miesiącu. W tym momencie rodzi się pytanie: To co tak naprawdę w sieci robią i do czego ją wykorzystują...?

Kolejne pytanie dotyczyło określenia poziomu świadomości w zakresie ochrony danych w internecie.

Ogromna część respondentów (84%) twierdzi, że dostęp do prywatnych danych nie jest powszechny, lub nie potrafi tego określić. Sporo, bo aż 20% z nich, wierzy w to, że wszystkie ich dane są pilnie strzeżone. Jest to zatrważające, ponieważ średniej klasy informatyk lub pasjonat jest w stanie zdobyć nasze zdjęcia, pliki czy posty bez większego wysiłku dzięki znajomości pod-

stawowych metod i technik. Na uwagę zasługuje fakt, że co szósta poddana badaniu osoba ma świadomość tego, że każdy może mieć dostęp do prywatnych danych, a mimo to udostępnia je w sieci w większym lub mniejszym stopniu czy zakresie bez większego problemu, co potwierdza wcześniejsze pytanie (86% badanych).

Rysunek 4. Ocena ochrony danych ankietowanych w sieci

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Zjawisko sieciorholizmu stanowi obecnie realne zagrożenie dla młodych ludzi. Analizując przytoczone wyżej wyniki badań, można stwierdzić, że spory odsetek studentów nie korzysta (lub nie potrafi korzystać) z internetu w sposób racjonalny, przemyślany, czego dowodzi fakt, iż zamiast poszukiwać konkretnych informacji (obyczajowych, naukowych, społecznych), wolą przeglądać media czy portale społecznościowe. Przebywanie w sieci powoduje także coraz częściej wyraźne problemy z umiejętnością skoncentrowania się przy wykonywaniu określonych czynności, co negatywnie rzutuje na poziom czytelnictwa i proces samokształcenia. Taka rzeczywistość generuje nowe postawy uczniów, wpływa na ich osobowość, a także zdrowie psychiczne i somatyczne (Warzocha, 2018a). Szczególną uwagę należy zwrócić na poważny brak świadomości dotyczący publikacji i ochrony danych w sieci – jedynie 16% badanych było w stanie stwierdzić, że w internecie nikt nie jest anonimowy. Przywołane przykłady destruktywnych zachowań stanowią wyzwanie dla świata współczesnej nauki i edukacji oraz mogą być podstawą do dalszych, szerszych badań w tym zakresie.

Literatura

- Carr, N. (2013). *Płytki umysł. Jak Internet wpływa na nasz mózg*. Gliwice: Helion.
- Guerreschi, C. (2006). *Nowe uzależnienia*. Kraków: Salvator.
- Kuciński, M., Laskowska, E. (red.) (2010). *Internet a relacje międzyludzkie*. Bydgoszcz: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego.
- Muchacki, M. (2014). *Cywilizacja informatyczna i Internet. Konteksty współczesnego konsumenta TI*. Kraków: Impuls.
- Rozmus, B. *Uzależnienia behawioralne. Materiały szkoleniowe*. Radom: Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN.
- Warzocha, A. (2008a). Połączeni, ale samotni. Postawy młodszych uczniów pokolenia iGEN. *Edukacja – Technika – Informatyka*, 4, 96–101.
- Warzocha, T. (2008b). TIK jako czasoprzetrzenny przełom w komunikacji e-społeczeństwa. *Edukacja – Technika – Informatyka*, 3, 275–280.
- Woronowicz, B. (2009). *Uzależnienia. Geneza, terapia, powrót do zdrowia*. Poznań: Media Rodzina.